

Υπόθεση T-48/05

Yves Franchet και Daniel Byk

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Εξωσυμβατική ευθύνη — Υπάλληλοι — Έρευνες της OLAF — Υπόθεση “Ευρωστάτ” — Διαβίβαση στις εθνικές δικαστικές αρχές πληροφοριών σχετικά με πράξεις που μπορούν να επισύρουν ποινική δίωξη — Έλλειψη προηγούμενης ενημέρωσης των οικείων υπαλλήλων και της επιτροπής εποπτείας της OLAF — Διαρροές στον Τύπο — Δημοσιοποίηση στοιχείων από την OLAF και από την Επιτροπή — Προσβολή της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας — Ηθική βλάβη — Αιτιώδης σύνδεσμος»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (τρίτο τμήμα) της 8ης Ιουλίου 2008. II - 1595

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Διαδικασία — Μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας — Αίτημα περί αφαιρέσεως από τη δικογραφία εσωτερικών εγγράφων θεσμικού οργάνου (Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, άρθρο 64)*

II - 1585

2. Υπάλληλοι — Αγωγή αποζημιώσεως — Αντικείμενο — Αίτημα περί αποκαταστάσεως των ζημιών που προκάλεσε έρευνα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)
(Άρθρα 235 ΕΚ και 236 ΕΚ)
3. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Κανονισμός 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF — Λεπτομέρειες περί του τρόπου διεξαγωγής των ερευνών που θεσπίζουν, ως εσωτερικές διατάξεις, τα κοινοτικά όργανα
(Κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 10 §§ 2 και 3 απόφαση 1999/396 της Επιτροπής, άρθρο 4)
4. Εξωσυμβατική ευθύνη — Προϋποθέσεις — Κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου παρέχοντος δικαιώματα στους ιδιώτες — Αθέτηση της υποχρεώσεως ενημερώσεως του ενδιαφερομένου στο πλαίσιο έρευνας διεξαγόμενης από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Αθέτηση της υποχρεώσεως προηγούμενης ενημερώσεως της επιτροπής εποπτείας
(Άρθρο 288, εδ. 2, ΕΚ κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 10 §§ 2 και 3 απόφαση 1999/396 της Επιτροπής, άρθρο 4 εσωτερικός κανονισμός της επιτροπής εποπτείας της OLAF, άρθρο 2)
5. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Κανονισμός 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF — Διαβίβαση στις εθνικές αρχές πληροφοριακών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο έρευνας
(Κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 4 § 5, και 10 §§ 2 και 3)
6. Υπάλληλοι — Προσφυγή — Αγωγή αποζημιώσεως — Ισχυρισμοί — Αγωγή με την οποία διώκεται αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από έρευνα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)
(Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων, άρθρο 91 κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 10 § 2)
7. Εξωσυμβατική ευθύνη — Προϋποθέσεις — Έλλειψη νομιμότητας — Ζημία — Αιτιώδης σύνδεσμος — Βάρος αποδείξεως που φέρει ο ενάγων — Όρια
(Άρθρο 288, εδ. 2, ΕΚ)
8. Εξωσυμβατική ευθύνη — Προϋποθέσεις — Κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου παρέχοντος δικαιώματα στους ιδιώτες — Ανακοίνωση Τύπου της διοικήσεως δυνάμενη να δώσει την εντύπωση εμπλοκής ενός υπαλλήλου σε παράτυπες ενέργειες, χωρίς να έχει αποδειχθεί η ενοχή του
(Άρθρο 288, εδ. 2, ΕΚ κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 8 § 2)
9. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Κανονισμός 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF — Δικαιώματα άμυνας — Περιεχόμενο — Δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο της έρευνας — Δεν υφίσταται άνευ δημοσιεύσεως της τελικής εκθέσεως
(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 41 κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου απόφαση 1999/396 της Επιτροπής, άρθρο 4)

10. *Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Κανονισμός 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF — Διάρκεια της διαδικασίας (Κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 6 § 5 και 11 § 7)*
11. *Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) — Κανονισμός 1073/1999 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF — Απόρρητο των ερευνών (Κανονισμός 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 12)*
12. *Υπάλληλοι — Πειθαρχικό καθεστώς — Πειθαρχική διαδικασία — Πειθαρχική και ποινική δίωξη ασκηθείσες παράλληλα και για τα ίδια πραγματικά περιστατικά (Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων, άρθρο 88, εδ. 5 παράρτημα ΙΧ, άρθρο 7, εδ. 2)*

1. Κατά γενικό κανόνα, ένα θεσμικό όργανο βασίμως μπορεί να ζητήσει την αφαίρεση από τη δικογραφία που έχει υποβληθεί στον κοινοτικό δικαστή εσωτερικού εγγράφου όταν αυτός που το επικαλείται δεν το έχει αποκτήσει με θεμιτά μέσα. Πράγματι, τα εσωτερικά έγγραφα έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, εκτός αν το θεσμικό όργανο από το οποίο προέρχονται έχει δεχθεί να τα δημοσιοποιήσει. Εντούτοις, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν απαιτείται να αποδείξει ο προσφεύγων ότι απέκτησε νομίμως, το εμπιστευτικό έγγραφο που επικαλείται προς στήριξη της απόψεώς του, πρέπει δε να εκτιμάται, κατόπιν σταθμίσεως των προστατευτών συμφερόντων, αν ειδικές συνθήκες, όπως η ιδιαίτερη σημασία της προσκομίσεως του εγγράφου στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας της διαδικασίας εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως ή προς απόδειξη της υπάρξεως καταχρήσεως εξουσίας δικαιολογούν τη μη αφαίρεση του εγγράφου από τη δικογραφία.
2. Αιτήματα περί αποκαταστάσεως της ζημίας και ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης που υπέστη ο υπάλληλος λόγω, αφενός, του τρόπου διεξαγωγής και των πορισμάτων έρευνας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), που ονομαστικώς τον αναφέρει και, ενδεχομένως του καταλογίζει δημοσίως την ευθύνη των παρατυπιών που διατυπώθηκαν πολύ πριν από την έκδοση της τελικής αποφάσεως του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου και, αφετέρου, από τον τρόπο που συμπεριφέρθηκε η Επιτροπή στο πλαίσιο αυτής της έρευνας, δεν πρέπει να απορριφθεί ως πρόωρο, ώστε ο υπάλληλος να μην μπορεί να προβάλλει τέτοιο αίτημα παρά μόνο μετά την έκδοση της οριστικής αποφάσεως των εθνικών δικαστικών αρχών. Πράγματι, το αποτέλεσμα της εθνικής ένδικης διαδικασίας δεν μπορεί να επηρεάσει την ενώπιον του κοινοτικού δικαστή διαδικασία, διότι, στο πλαίσιο εξετάσεως ενός τέτοιου αιτήματος αποζημιώσεως, δεν τίθεται το ζήτημα της αποδείξεως των καταλογιζομένων στον υπάλληλο πραγματικών περιστατικών ή τις τυχόν διαπράξεως υπ' αυτού πταίσματος, κατά την άσκηση

(βλ. σκέψεις 77, 79)

της επαγγελματικής του δραστηριότητας, αλλά εξαρτάται ο τρόπος με τον οποίο η OLAF διεξήγαγε την έρευνά της και ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρθηκε η Επιτροπή στο πλαίσιο αυτής της έρευνας, δεδομένου ότι η ζημία που υπέστη ο υπάλληλος διακρίνεται από εκείνη που θα προέκυπτε από την αναγνώριση της μη ενοχής του εκ μέρους των εθνικών δικαστικών αρχών.

(βλ. σκέψεις 90-91)

3. Από τις διατάξεις του άρθρου 4, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1999/396, σχετικά με τους όρους και τις λεπτομέρειες των εσωτερικών ερευνών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας επιζήμιας για τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, προκύπτει ότι ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος πρέπει να ενημερώνεται ταχέως για το ενδεχόμενο της προσωπικής του εμπλοκής, εφόσον η ενημέρωση αυτή δεν παρακωλύει την έρευνα και ότι δεν μπορούν, σε καμιά περίπτωση, να συναχθούν τα τελικά συμπεράσματα της έρευνας που ονομαστικώς αφορούν υπάλληλο της Επιτροπής, χωρίς να έχει παρασχεθεί σ' αυτόν η δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή του σχετικά με όλα τα πραγματικά περιστατικά που τον αφορούν. Η παράβαση αυτών των διατάξεων, οι οποίες προσδιορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί η διασφάλιση των δικαιωμάτων άμυνας του ενδιαφερομένου υπαλλήλου να γίνει χωρίς παρέκκλιση από τις επιταγές περί απορρήτου που ισχύουν για κάθε έρευνα αυτού του είδους, συνιστά παράλειψη ενός από τους ουσιαστικούς τύπους που πρέπει να τηρούνται σε μια διαδικασία έρευνας.

Δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396 δεν αφορά ρητώς τη διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων τα οποία, δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), η OLAF έχει η δυνατότητα ή την υποχρέωση, όσον αφορά τις εξωτερικές ή εσωτερικές έρευνες, αντιστοίχως, να διαβιβάσει στις εθνικές δικαστικές αρχές και, επομένως, δεν προβλέπει την ενημέρωση του οικείου υπαλλήλου πριν από μια τέτοια διαβίβαση. Πάντως, στην περίπτωση που τέτοια πληροφοριακά στοιχεία περιέχουν «συμπεράσματα που αφορούν ατομικώς» τον οικείο υπάλληλο, αυτός πρέπει, κατ' αρχήν, να ενημερωθεί και να διατυπώσει τη γνώμη του επί πραγματικών περιστατικών που τον αφορούν.

Πάντως, το άρθρο αυτό προβλέπει εξαίρεση για τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται η απόλυτη τήρηση του απορρήτου στο πλαίσιο της έρευνας και η προσφυγή σε αποδεικτικά μέσα εμπιπτοντα στην αρμοδιότητα μιας εθνικής δικαστικής αρχής. Στις περιπτώσεις αυτές, η εκπλήρωση της υποχρέωσης προσκλήσεως του υπαλλήλου να διατυπώσει την άποψή του μπορεί να μετατεθεί για μεταγενέστερο χρόνο, κατόπιν συμφωνίας του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής. Επομένως, η ενημέρωση του υπαλλήλου μπορεί να αναβληθεί για μεταγενέστερο χρόνο, εφόσον πληρούται η διπλή προϋπόθεση της ανάγκης απόλυτης διασφάλισης του απορρήτου στο πλαίσιο της έρευνας και προσφυγής

σε αποδεικτικά μέσα εμπιπτοντα στην αρμοδιότητα μιας εθνικής δικαστικής αρχής. Επιπροσθέτως, ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής πρέπει να έχει παράσχει τη σύμφωνη γνώμη του. Η υποχρέωση αιτήσεως και παροχής της σύμφωνης γνώμης του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής δεν αποτελεί απλή τυπική προϋπόθεση, δυνάμενη, ενδεχομένως, να πληρωθεί σε μεταγενέστερο στάδιο. Άλλως, η υποχρέωση να ζητηθεί η σύμφωνη γνώμη του Γενικού Γραμματέα δεν θα μπορούσε να διασφαλίσει ούτε τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας των οικείων υπαλλήλων ούτε την αναβολή της ενημερώσεως τους μόνον αν πράγματι συντρέχουν εξαιρετικές περιπτώσεις, αλλά ούτε την εκτίμηση του εξαιρετικού αυτού χαρακτήρα όχι μόνον από την OLAF, αλλά και από τον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής.

(βλ. σκέψεις 128-130, 133, 144-146, 151)

4. Ο κανόνας δικαίου κατά τον οποίο τα πρόσωπα που αποτελούν αντικείμενο έρευνας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) πρέπει να ενημερώνονται και να έχουν τη δυνατότητα να διατυπώσουν την άποψη τους επί όλων των πραγματικών περιστατικών που τους αφορούν παρέχει δικαιώματα σε ιδιώτες. Βεβαίως, δυνάμει του άρθρου 4 της αποφάσεως 1999/396, σχετικά με τους όρους και τις λεπτομέρειες των εσωτερικών ερευνών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας επιζήμιας για τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, η OLAF διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι αναγκαία για τους σκοπούς της έρευνας η αυστηρή τήρηση του απορρήτου και απαιτείται η προσφυγή σε αποδεικτικά μέσα εμπί-

πτοντα στην αρμοδιότητα εθνικής δικαστικής αρχής, ώστε να μπορεί να μετατεθεί για μεταγενέστερο χρόνο η εκπλήρωση της υποχρέωσης προσκλήσεως του υπαλλήλου να διατυπώσει την άποψή του, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής. Πάντως, όσον αφορά τις λεπτομέρειες εκδόσεως της αποφάσεως περί αναβολής της ενημερώσεως των ενδιαφερομένων υπαλλήλων, η OLAF δεν διαθέτει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως, όσον αφορά την εξακρίβωση των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 4 της αποφάσεως 1999/396.

Επομένως, η OLAF διαπράττει κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου που απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες όταν, δεν τηρεί ούτε τις προϋποθέσεις ούτε τις λεπτομέρειες εφαρμογής αυτής της προβλέπουσας εξαίρεση διατάξεως παραλείποντας να επικαλεστεί την ανάγκη τέτοιων αποδεικτικών μέσων και παραλείποντας να ζητήσει τη σύμφωνη γνώμη του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής εγκαίρως, προκειμένου να αναβάλει την εκπλήρωση της υποχρέωσής της να καλέσει τον υπάλληλο τον οποίο αφορά η έρευνα να διατυπώσει τις απόψεις του.

Το ίδιο ισχύει ως προς την αθέτηση της υποχρέωσης που υπέχει η OLAF από το άρθρο 11, παράγραφος 7, του κανονισμού 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF, να συμβουλευθεί την επιτροπή εποπτείας της OLAF πριν από τη διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων στις εθνικές δικαστικές αρχές, η οποία συνιστά κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου παρέχοντος δικαιώματα στα πρόσωπα αυτά. Πράγματι, αφενός, καίτοι, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του εν λόγω

κανονισμού, η επιτροπή εποπτείας της OLAF δεν επεμβαίνει στη διεξαγωγή των τρεχουσών ερευνών, έργο της είναι να προστατεύει τα δικαιώματα των προσώπων κατά των οποίων στρέφονται οι έρευνες, δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 2 του εσωτερικού της κανονισμού «μεριμνά ώστε οι δραστηριότητες της OLAF να διεξάγονται με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, σύμφωνα με τις συνθήκες και το παράγωγο δίκαιο και ιδίως το Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλιών, καθώς και τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων». Αφετέρου, το άρθρο 11, παράγραφος 7, του κανονισμού 1073/1999 προβλέπει ότι η ενημέρωση της επιτροπής εποπτείας συνιστά υποχρέωση μη εξαρτώμενη από αιρέσεις και μη παρέχουσα κανένα περιθώριο εκτιμήσεως στην OLAF.

τητα, χωρίς καμία διάταξη του άρθρου αυτού να προβλέπει ότι η διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων στις εθνικές δικαστικές αρχές πρέπει να γίνεται κατόπιν προηγούμενης ή παράλληλης ενημερώσεως του οικείου θεσμικού οργάνου. Αφετέρου, το άρθρο 4, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού, κατά το οποίο το οικείο θεσμικό όργανο πρέπει να τηρείται ενήμερο, στο πλαίσιο εσωτερικών ερευνών, στην περίπτωση κατά την οποία από τις έρευνες προκύπτει το ενδεχόμενο προσωπικής εμπλοκής ενός από τα μέλη του, τα διευθυντικά του στελέχη ή τους υπαλλήλους του, δεν προβλέπει καμία προθεσμία για την ενημέρωση αυτή θεσπίζοντας, εξάλλου, εξαίρεση κατά την οποία η OLAF μπορεί να αναβάλει την ενημέρωση στις περιπτώσεις κατά τις οποίες επιβάλλεται κατά τη διακριτική της ευχέρεια, η απόλυτη διασφάλιση του απορρήτου στο πλαίσιο της έρευνας.

(βλ. σκέψεις 146, 153-156, 164, 167-170)

5. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) δεν υποχρεούται να ενημερώσει το θεσμικό όργανο στο οποίο διεξάγει εσωτερική έρευνα πριν διαβιβαστούν στις δικαστικές αρχές του οικείου κράτους μέλους, δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF, τα πληροφοριακά στοιχεία τα σχετικά με πραγματικά περιστατικά δυνάμενα να δικαιολογήσουν την κίνηση ποινικής δίωξης. Πράγματι, αφενός, η διαβίβαση στο οικείο θεσμικό όργανο πληροφοριακών στοιχείων που προέκυψαν στο πλαίσιο εσωτερικών ερευνών, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, αποτελεί απλώς δυνατό-

Τέλος, οι διατάξεις αυτές δεν περιλαμβάνουν κανόνες παρέχοντες δικαιώματα στους ιδιώτες τον σεβασμό των οποίων οφείλει να διασφαλίσει ο κοινοτικός δικαστής.

(βλ. σκέψεις 158-159, 162)

6. Στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως με την οποία διώκεται η αποκατάσταση ζημίας και η ικανοποίηση ηθικής βλάβης που προβάλλει ότι υπέστη υπάλληλος λόγω του τρόπου διεξαγωγής και των πορισμάτων έρευνας που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), είναι αλυσιτελής ισχυρισμός αντλούμενος από την

επιρροή που ασκήθηκε επί των εθνικών δικαστικών αρχών κατά τη διαβίβαση σ' αυτές, δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την OLAF, πληροφοριακών στοιχείων σχετικών με την έρευνα, καθώς και από το γεγονός ότι η OLAF προσανατόλισε αυτές τις δικαστικές αρχές προβαίνουσα σε ποινικής φύσεως χαρακτηρισμούς πραγματικών περιστατικών. Πράγματι, η συνέχεια που δίδουν οι εθνικές αρχές στα πληροφοριακά στοιχεία που τους διαβιβάζει η OLAF εμπίπτει στην αποκλειστική και πλήρη ευθύνη τους. Ειδικότερα, στις αρχές αυτές απόκειται να εξακριβώσουν αν οι πληροφορίες αυτές δικαιολογούν ή επιτάσσουν την κίνηση ποινικής διώξεως. Κατά συνέπεια, η δικαστική προστασία κατά των διώξεων αυτών πρέπει να εξασφαλίζεται σε εθνικό επίπεδο με όλες τις εγγυήσεις που προβλέπει το εσωτερικό δίκαιο, περιλαμβανομένων και αυτών που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία, καθόσον αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, πρέπει να τηρούνται και από τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν κοινοτική νομοθεσία.

(βλ. σκέψεις 171-173)

7. Στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως απόκειται στον ενάγοντα να αποδείξει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας υπό την έννοια του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ. Πάντως, ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται με αυστηρότητα στην περίπτωση κατά την οποία το επιζήμιο γεγονός

προκλήθηκε από περισσότερες διαφορετικές αιτίες και το κοινοτικό όργανο δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να καθιστά δυνατό να προσδιοριστεί σε ποια από αυτές τις αιτίες οφείλεται το γεγονός αυτό, μολοντί είχε περισσότερο από κάθε άλλο τη δυνατότητα να προσκομίσει τις σχετικές αποδείξεις, ώστε να πρέπει το όργανο αυτό να φέρει τις συνέπειες της παρατεινόμενης εκ του λόγου αυτού αβεβαιότητας.

(βλ. σκέψεις 182-183)

8. Η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας απαιτεί όπως ο κατηγορούμενος για τη διάπραξη αδικήματος να τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρις ότου αποδειχθεί η ενοχή του πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας στο πλαίσιο δίκης. Βεβαίως, δεν μπορεί να απαγορευθεί στα θεσμικά όργανα να ενημερώνουν το κοινό για τις έρευνες της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) που βρίσκονται σε εξέλιξη και αφορούν παρατυπίες εντός των υπηρεσιών τους. Πρέπει όμως να το πράττουν με όλη τη διακριτικότητα και επιφύλαξη που επιβάλλεται, κατόπιν σταθμίσεως των συμφερόντων των οικείων υπαλλήλων και του θεσμικού οργάνου.

Η δημοσίευση εκ μέρους θεσμικού οργάνου ανακοινώσεως Τύπου παρέχουσας στο κοινό, ή σε μέρος του κοινού την εντύπωση ότι υπάλληλος εμπλέκεται σε παρατυπίες που διαπράχθηκαν εντός του οργάνου, εφόσον η ενοχή του υπαλλήλου αυτού δεν έχει ακόμα αποδειχθεί, βαίνει πέραν των ορίων που επιβάλλει το συμφέρον της υπηρεσίας και συνιστά

κατάφωρη προσβολή του τεκμηρίου αθωότητας, δεδομένου ότι το θεσμικό όργανο δεν διαθέτει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως ως προς την υποχρέωσή του να τηρεί το τεκμήριο αθωότητας.

Επίσης, η OLAF προσβάλλει την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας στην περίπτωση κατά την οποία, διαρκούσης διαδικασίας έρευνας εις βάρος υπαλλήλου, αφήνει να διαρρεύσουν στον Τύπο πληροφορίες παρέχουσες την εντύπωση ότι αυτός είναι ένοχος ποινικής παραβάσεως και εμπεδώνουσες στο κοινό την πεποίθηση περί της ενοχής του πριν αυτή κριθεί από δικαιοδοτικό όργανο. Με τέτοιου είδους διαρροές η OLAF αθέτησε, επίσης, την υποχρέωση τηρήσεως του απορρήτου των ερευνών, με τη δημοσίευση δε ευαίσθητων στοιχείων των ερευνών ενήργησε κατά τρόπο που δεν εξυπηρετεί το συμφέρον για χρηστή διοίκηση, καθόσον παρέσχε στο ευρύ κοινό τη δυνατότητα προσβάσεως, διαρκούσης της διαδικασίας έρευνας, σε εμπιστευτικού χαρακτήρα πληροφορίες της διοικήσεως. Στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για κατάφωρες παραβάσεις των εν λόγω κανόνων δικαίου, καθόσον απόκειται στην OLAF να μεριμνά ώστε να αποφεύγονται τέτοιες διαρροές, οι οποίες παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων, όπως το τεκμήριο αθωότητας, καθόσον η διοίκηση δεν διαθέτει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την τήρηση της υποχρέωσης αυτής.

(βλ. σκέψεις 216-217, 219, 309-311, 314)

9. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) δεν είναι υποχρεωμένη να παράσχει σε κοινοτικό υπάλληλο

τον οποίο φέρεται να αφορά εσωτερική έρευνα —πριν από την έκδοση βλαπτικής γι' αυτόν τελικής αποφάσεως της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής— την πρόσβαση στα έγγραφα που αποτελούν το αντικείμενο της έρευνας αυτής ή στα έγγραφα που συνέταξε η ίδια η OLAF με την ευκαιρία αυτή άλλως η αποτελεσματικότητα και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της αποστολής που έχει ανατεθεί στην OLAF, καθώς και η ανεξαρτησία της θα μπορούσαν να θιγούν. Ειδικότερα, το γεγονός και μόνον ότι ένα τμήμα του εμπιστευτικού φακέλου της έρευνας είχε παράνομα κοινοποιηθεί στον Τύπο δεν δικαιολογεί, αφεαυτού, την παρέκκλιση υπέρ του υπαλλήλου τον οποίο φέρεται ότι αφορά, από την τήρηση του απορρήτου όσον αφορά τον φάκελο αυτόν και την έρευνα που διεξάγει η OLAF. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας του συγκεκριμένου υπαλλήλου εξασφαλίζεται αρκούντως από το άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396, σχετικά με τους όρους και τις λεπτομέρειες των εσωτερικών ερευνών στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας επιζήμιας για τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, το οποίο δεν επιβάλλει στην OLAF την υποχρέωση προσβάσεως στα έγγραφα αυτά.

Η προσέγγιση αυτή δεν τελεί σε αντίφαση προς τον σεβασμό του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως που προβλέπει το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το οποίο το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στον φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου. Επομένως, η πρόσβαση στον φάκελο

της έρευνας που διεξάγει η OLAF μπορεί να απαγορευθεί, κατά την αρχή αυτή, πριν από την έκδοση της τελικής της εκθέσεως, εφόσον το απαιτεί η τήρηση της εμπιστευτικότητας.

Η OLAF δεν υποχρεούται, επίσης, να παράσχει πρόσβαση στην τελική έκθεση της έρευνας. Πράγματι, αφενός, καμία από τις απορρέουσες από το άρθρο 4 της αποφάσεως 1999/396 υποχρεώσεις δεν αφορά το ζήτημα αυτό και, αφετέρου, το υποστατό μιας παράνομης ενέργειας έναντι της OLAF δεν μπορεί να αποδειχθεί, προκειμένου περί της τηρήσεως της αρχής της κατ' αντιμωλία εξετάσεως, παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία δημοσιεύεται η τελική έκθεση ή στο μέτρο που την τελική έκθεση θα ακολουθούσε η έκδοση βλαπτικής πράξεως. Αν η έκδοση αυτή απεστάλη στο οικείο θεσμικό όργανο ή στις αρμόδιες εθνικές δικαστικές αρχές, στις εν λόγω αρχές εναπόκειται, ενδεχομένως, να παράσχουν στον ενδιαφερόμενο υπάλληλο πρόσβαση στην έκθεση αυτή, σύμφωνα με τους δικούς τους διαδικαστικούς κανόνες εφόσον προτίθενται να εκδώσουν βλαπτική πράξη στηριζόμενες στην τελική έκθεση.

(βλ. σκέψεις 255-260)

τικός δικαστής και η οποία επαναλαμβάνεται, άλλωστε, ως συστατικό στοιχείο του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως στο άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, η διαδικασία ενώπιον της OLAF δεν μπορεί να παραταθεί πέραν μιας εύλογης προθεσμίας, η οποία πρέπει να εκτιμάται ανάλογα με τις συνθήκες κάθε υποθέσεως.

Οι ανεπάρκειες της διοικητικής οργάνωσης των υπηρεσιών της Επιτροπής, κατά την έναρξη λειτουργίας της OLAF, τις συνέπειες της οποίας δεν πρέπει να υποστούν οι υπάλληλοι που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας, δεν μπορούν, αφεαυτών, να δικαιολογήσουν μεγάλες καθυστερήσεις στη διεξαγωγή των διαδικασιών έρευνας ούτε να αποτελέσουν αιτία απαλλαγής της Επιτροπής από την ευθύνη που υπέχει.

(βλ. σκέψεις 272-274, 280-281)

10. Καίτοι ο κανονισμός 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), δεν προβλέπει ακριβή και αποκλειστική προθεσμία για την ολοκλήρωση των ερευνών, η υποχρέωση τηρήσεως εύλογης προθεσμίας κατά τη διεξαγωγή των διοικητικών διαδικασιών συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου της οποίας τον σεβασμό διασφαλίζει ο κοινο-
11. Βεβαίως, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1073/1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), τα θεσμικά όργανα εξασφαλίζουν την τήρηση του απορρήτου των ερευνών που πραγματοποιούνται από την OLAF και τον σεβασμό των νομίμων δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων. Πάντως, η διάταξη αυτή δεν

μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στην Επιτροπή τη γενική υποχρέωση να διασφαλίζει ότι η OLAF, η οποία διεξάγει τις έρευνές της με πλήρη ανεξαρτησία, τηρεί το απόρρητο. Πράγματι, η διάταξη αυτή πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με το προηγούμενο εδάφιο, κατά το οποίο ο γενικός διευθυντής της OLAF υποβάλλει τακτικά εκθέσεις στα θεσμικά όργανα σχετικά με τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών, σεβόμενος τις ίδιες αρχές. Επομένως, από το άρθρο 12 του κανονισμού 1073/1999 προκύπτει ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο γενικός διευθυντής της OLAF κοινοποίησε στα θεσμικά όργανα, περιλαμβανομένης και της Επιτροπής, πληροφορίες που αφορούν τις έρευνες, τα θεσμικά όργανα πρέπει να διασφαλίζουν το απόρρητο των πληροφοριών αυτών και τα νόμιμα δικαιώματα των ενδιαφερομένων κατά την επεξεργασία των πληροφοριών αυτών.

(βλ. σκέψη 299)

12. Το άρθρο 88, πέμπτο εδάφιο, του ΚΥΚ, το οποίο απαγορεύει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή να ρυθμίζει οριστικώς, από πειθαρχικής απόψεως, την κατάσταση του υπαλλήλου αποφαινόμενη επί πράξεων που αποτελούν παράλληλως αντικείμενο ποινικής διαδικα-

σίας, επί όσο χρόνο η εκδοθείσα από το επιληφθέν ποινικό δικαστήριο απόφαση δεν έχει καταστεί αμετάκλητη, δεν παρέχει στην εν λόγω αρχή διακριτική εξουσία. Η διάταξη αυτή καθιερώνει την αρχή κατά την οποία «εκκρεμούσης της ποινικής δίκης αναστέλλεται η πειθαρχική διαδικασία», η οποία δικαιολογείται, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι τα εθνικά ποινικά δικαστήρια διαθέτουν ευρύτερες εξουσίες έρευνας από ό,τι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή. Επομένως, στην περίπτωση κατά την οποία τα ίδια πραγματικά περιστατικά μπορούν να συνιστούν ποινικό αδίκημα και αθέτηση υποχρεώσεων που υπέχει ο υπάλληλος από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως, η διοίκηση δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις επί των πραγματικών περιστατικών που περιλαμβάνονται στην απόφαση του ποινικού δικαστηρίου. Μετά την εκμέρους του ποινικού δικαστηρίου διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, η διοίκηση δύναται, στη συνέχεια, να προβεί στον νομικό χαρακτηρισμό τους με γνώμονα την έννοια του πειθαρχικού παραπτώματος, εξετάζοντας, ιδίως, αν τα περιστατικά αυτά συνιστούν αθέτηση υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως.

(βλ. σκέψεις 341-342)